

Briefadvies

Actieplan asbestafbouw

Actieplan Asbestafbouw 2023

Datum van goedkeuring Minaraad **25/01/2024**

Datum van goedkeuring SALV 26/01/2024
Datum van goedkeuring SERV 29/01/2024

Volgnummer 2024|003

Coördinator + e-mailadres Ine Baetens, ine.baetens@minaraad.be

Co-auteur + e-mailadres Pieter De Graef (SALV), pdgraef@serv.be
Annick Lamote (SERV); alamote@serv.be

Bezoekersadres

Herman Teirlinckgebouw
Havenlaan 88 bus 15
1000 Brussel
T 02 558 01 30
E info@minaraad.be
www.minaraad.be

Mevrouw Zuhail Demir
Vlaamse minister van Justitie en
Handhaving, Omgeving, Energie en
Toerisme
Koning Albert II Laan 7
1210 St. Joost-ten-Node

Uw bericht van

26 december 2023

Datum

29 januari 2024

Uw kenmerk

/

Contact e-mail

ine.baetens@minaraad.be

Ons kenmerk

01/L27/2024/0042

Contact telefoon

02 558 01 34

Mevrouw de minister,

Op 26 december 2023 vroeg u de Minaraad, de Vlaamse Jeugdraad en de SERV om te adviseren over het ontwerp Actieplan Asbestafbouw 2023. Onderstaande advies is een gezamenlijk advies van de Minaraad, de SERV en de SALV. De SALV sluit aan op eigen initiatief, aangezien een adviesvraag verwacht, maar niet ontvangen werd.

Dit ontwerp van actieplan bevat – nieuwe en bijgestelde – voorstellen inzake het verzekeren van een asbestveilig Vlaanderen tegen 2040. Het voorliggende plan raakt niet aan de decretale mijlpalen uit 2018, bouwt verder op het actieplan¹ dat de Vlaamse regering in 2018 goedgekeurde en op vijf beleidsconclusies uit de opvolgingsnota van 2022. Het nieuwe initiatief is erop gericht om een aantal nieuwe acties aan te vullen en bestaande acties te versterken.

Centraal staat het asbestattest dat tegen 2032 elke gebouweigenaar moet bezitten. Dat asbestattest beschrijft waar asbestmaterialen in een gebouw aanwezig zijn, welke risico's deze inhouden en hoe men een asbestveilig gebouw kan realiseren. Het doel is dat alle asbestattesten het label 'asbestveilig' dragen, niet asbestvrij; in een asbestveilig gebouw kan nog asbest aanwezig zijn maar lopen gebouwgebruikers geen risico op het inademen van asbestvezels.

De nieuwe initiatieven zijn ingedeeld bij de zes planstrategische doelstellingen. Er zijn twee types van nieuwe acties terug te vinden in het Actieplan, met name nieuw uitgelichte acties die voorheen tekstueel vermeld werden in één of meerdere acties van het Actieplan Asbestafbouw 2018 enerzijds en anderzijds volledig nieuwe acties die de principes van het Actieplan Asbestafbouw verder versterken en uitvoering geven aan de beleidsconclusies uit de opvolgingsnota 2022. In het bijzonder gaat het hier om de ontsluiting van milieu-informatie aangaande het asbestafbouwbeleid, de verfijning van bestaande plichten asbestattest voor 'gemeenschappelijke delen', het inzetten van het asbestattest ter facilitering van asbestinventarisatie in functie van werkgeversplicht, een tijdige en voldoende gespreide realisatie van mijlpaal 2032, erfgoed asbestveilig conserveren, restaureren en tentoonstellen, stimuleren van asbestveilige gebouwen via bank- en verzekeringsinstrumenten en tot slot verkenning van de implementatie beboetingskader gekoppeld aan decretale mijlpalen asbestafbouwbeleid.

De Raden verwelkomen het beleidsinitiatief om het actieplan asbestafbouw te versterken.

¹ Gezamenlijk Advies over het asbestafbouwbeleid van Minaraad, SERV en SALV (20 september 2018).

Ze appreciëren de verderzetting van het sectorprotocol tot de realisatie van een asbestveilige landbouw (cf. actie 16) en wijzen op de nood aan recurrente en bijkomende middelen. Dat het sectorprotocol resultaten boekt, blijkt uit het aantal intekeningen op het protocol in de voorbije periodes, waarbij de voorziene middelen volledig benut werden². Gelet op de belangrijke aanwezigheid van passief aan asbestdaken op landbouwbedrijven wijzen de Raden op het belang van continuïteit en zelfs versterking in de middelenvoorziening van het sectorprotocol. Daarbij wijzen ze op de positieve synergiën die te vinden zijn met het klimaat- en energiebeleid (cf. koppeling van asbestverwijdering met de installatie van zonnepanelen op nieuwe daken), alsook op de koppelkansen met de doelstellingen in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen door asbestverwijdering te ondersteunen in het kader van de sloop van gebouwen zonder functie (cf. ontharding)³.

Wat de asbestverwijdering in eigen beheer betreft, wezen proefprojecten uit dat landbouwers vaak over de juiste instrumenten beschikken om zelf het hechtgebonden asbest zorgvuldig en veilig te kunnen verwijderen⁴.

De nota aan de Vlaamse Regering geeft aan dat een aantal elementen uit het voorliggende plandocument gevolg geven aan het gezamenlijk advies van Minaraad, SERV en SALV over het asbestafbouwbeleid van 2018. Meer bepaald gaat het over de cruciale rol van de Woningpas in de ontsluiting naar de residentiële sector en de bijzondere aandacht voor sociaal kwetsbare groepen via de Mijn Verbouwpremie, de Mijn Verbouwening, het Sectorprotocol 'asbestveilige sociale woningen' alsook naar woningkwaliteit. De Raden appreciëren dat, maar merken op dat een aantal belangrijke aandachtspunten nog niet meegenomen zijn in het nieuw Actieplan, in het bijzonder een betere bescherming van huurders, alsook een jaarlijkse voortgangsrapportage.

De raden herhalen hun vraag om de inventarisatieverplichting van asbest uit te breiden naar verhuur van risico-woningen en om een gefaseerde verwijderingsplicht voor residentiële risico-woningen te overwegen. Actie 5 ('asbestveilige woning als parameter bij woningkwaliteit') verwijst naar de potentiële impact op de huurmarkt, maar vermeldt geen inventarisatieverplichting. De Raden vragen om de rechten van de huurder op een asbestveilige woning voorop te stellen, en om te zorgen voor duidelijke informatie aan huurders over de status van hun woonst en hun rechten in geval de woning als onvoldoende veilig kan worden beschouwd.

Verder vroegen de Raden in 2018 om ook een gefaseerde verwijderingsplicht voor residentiële risico-woningen te overwegen, met bijzondere aandacht voor sociaal kwetsbare groepen. Het Actieplan herhaalt de doelstelling om tegen 2032 een asbestattest op te leggen voor iedere eigenaar van een constructie met risicobouwjaar (onder actie 8: 'Een tijdige en voldoende gespreide realisatie van mijlpaal 2032', p. 15), maar daar is geen verwijderingsplicht aan verbonden. De Raden vragen om te overwegen deze maatregel mee te nemen in toekomstige plannen.

² "Om een redelijke verhouding tot de beschikbare middelen te kunnen behouden, besloot de OVAM in april 2022 om geen verdere aanmeldingsdossiers te behandelen", OVAM, Opgvolgingsnota: onderweg naar een asbestveilig Vlaanderen, 19 december 2022, p. 31

³ SALV en Minaraad, Advies betreffende het asbestafbouwbeleid, Brussel, 2018, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SERV_raad_20180924_asbestafbouwbeleid_ADV.pdf, par. 22; SALV, Advies. Programmadecreet BO 2024, Brussel, 2023, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_20231020_Programmadecreet_BO2024_ADV.pdf, p. 12.

⁴ Bij de uitwerking van het sectorprotocol werd immers de nodige asbestexpertise ingewonnen over hoe landbouwdaken asbestveilig gedemonteerd kunnen worden. Dit resulteerde in een handige beslisboom waarmee de landbouwer kan besluiten of hij zelf aan de slag kan ofwel hij best een ervaren (dak)aannemer inschakelt, cf. OVAM, Opgvolgingsnota: onderweg naar een asbestveilig Vlaanderen, p. 31.

Naast de meer omvattende opvolging van het asbestafbouwbeleid op basis van opvolgingsnota's gericht aan de Vlaamse Regering, herhalen de Raden de vraag aan de OVAM om op jaarlijkse basis te rapporteren over de voortgangsindicatoren⁵, zodat sneller kan worden ingeschat of het gevoerde beleid voldoende effectief is en of bijsturing nodig is.

Naast de elementen uit het gebundelde advies van 2018, zijn er een aantal nieuwe elementen waarvoor de Raden aandacht willen vragen.

Tijds kader

De Raden stellen voor om, waar mogelijk, een meer concrete timing te formuleren bij de verschillende acties.

Evaluatie

Het asbestattest is het belangrijkste instrument voor de realisatie van een asbestveilig Vlaanderen. De Raden stellen vast dat een evaluatie van de werking van het asbestattest, de asbestdeskundigen en de certificatie-instellingen ontbreekt en stellen daarom voor om hierover een evaluatiehoofdstuk mee te nemen in eerder gevraagde jaarlijkse voortgangsrapporten.

Infrastructuur

Het Actieplan verwijst naar het realiseren van asbestveilige jeugdinfrastructuur⁶, maar voorziet verder geen actie voor asbestveilige infrastructuur (weginfrastructuur, bruggen, rioleringen, e.d.) in het algemeen, met uitzondering van het inventariseren van asbestrisico's bij sportinfrastructuur. De Raden vragen om een bredere invulling van infrastructuur in overweging te nemen.

Opleiding

Het Actieplan wil helderheid bieden in de afbakening van de rol van de gecertificeerde asbestdeskundige⁷, maar verwijst niet naar het opbouwen van de deskundigheid. Daarom vragen de Raden om een samenwerking tussen OVAM, certificatie-instellingen en sloopbeheerorganisaties m.b.t de inhoudelijke invulling van een opleiding voor deskundigen te onderzoeken.

Stortcapaciteit

In afwachting van de uitrol van initiatieven voor de innovatieve verwerking van asbest(cement)afval⁸, blijft voldoende capaciteit op de stortplaatsen een belangrijke randvoorwaarde voor de uitvoering van het asbestafbouwplan. Het bedrijfsleven haalt aan dat de stortcapaciteit onvoldoende is of dreigt te worden. De Raden vragen om de capaciteit van de verschillende storten in kaart te brengen op Belgisch niveau en indien nodig blijkt uit te breiden.

⁵ Cfr. Opvolgingsnota: onderweg naar een asbestveilig Vlaanderen (hoofdstuk 3).

⁶ Zie Actie 19: Realiseren van asbestveilige lokale jeugdinfrastructuur via een sectorprotocol, p. 23 van het Actieplan

⁷ Zie Actie 7: Het asbestattest faciliteert asbestinventarisatie ikv werkgeversplicht of sloopopvolgingsplannen, p 14 van het Actieplan

⁸ Zie Actie 23: Faciliteren van initiatieven voor de innovatieve verwerking van asbest(cement)afval, p.26 van het Actieplan

Protocol asbesthandhaving

Met oog op een daadkrachtige asbesthandhaving⁹, vragen de Raden om als indicator het aantal uitgevoerde inspecties in overweging te nemen. Daarnaast vragen te Raden te onderzoeken of de sloopbeheersorganisaties een rol kunnen spelen in een auto-controlesysteem binnen de sector voor het opvolgen van werven waarbij in het asbestattest de aanwezigheid van asbest is vastgesteld.

Betaalbaarheid

De Raden vragen om aandacht te geven aan de verhouding tussen kosten en baten van de ingrepen die moeten betaald worden door de burger en te kiezen voor een procedure waarbij prioriteit wordt gegeven aan de acties die de grootste impact hebben op de gezondheid.

Met de meeste hoogachting,

Erik Grietens
Voorzitter Minaraad

Danny Van Assche
Voorzitter SERV

Hendrik Vandamme
Voorzitter SALV

⁹ Zie Actie 29: Een daadkrachtige asbesthandhaving binnen een concreet afsprakenkader in het 'Protocol asbesthandhaving', p. 30 van het Actieplan